

PRESA DE POSICIÓ 2008

1. LA CAMPANYA MUNDIAL PER L'EDUCACIÓ

La Campanya Mundial per l'Educació (CME) és una coalició internacional d'ONG, sindicats del món educatiu, centres escolars i moviments socials de tot tipus compromesos amb el dret a l'educació, que va néixer l'any 1999 amb la finalitat d'exigir als governs el compliment del dret a l'educació de tots i totes reflectit a pràcticament totes les declaracions, fòrums i cimera internacional fins al dia d'avui.

Però és a partir del Fòrum Mundial sobre l'Educació, que es va fer l'abril de l'any 2000, a Dakar (El Senegal), on els governs del món i els representants de les organitzacions internacionals, es van comprometre a aconseguir per l'any 2015 una Educació per a Tothom.

Aquest compromís general es concreta en sis objectius que estan d'acord amb els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni:

OBJECTIUS DE DAKAR

1. Estendre i millorar l'educació integral de la primera infantesa.
2. Vetllar perquè l'any 2015 tots els infants tinguin accés a un ensenyament primari de qualitat, gratuït i obligatori, i el puguin acabar.
3. Vetllar perquè les necessitats d'aprenentatge de tots els joves i adults siguin ateses mitjançant l'accés a programes de preparació per a la vida activa.
4. Augmentar en un 50% el nombre d'adults/-es alfabetitzats/-ades durant l'any 2015, especialment les dones, i facilitar a tots els adults l'accés a l'educació bàsica i a l'educació permanent.
5. Eliminar les diferències de gènere a primària i secundària i assolir la igualtat de gènere en educació al llarg de l'any 2015, garantint a les nenes l'accés a una educació bàsica de bona qualitat i amb un rendiment adequat.
6. Millorar tots els aspectes qualitatius de l'educació perquè tots/-es aconseguixin uns bons resultats en l'aprenentatge, especialment pel que fa a lectura, escriptura, aritmètica i habilitats bàsiques que facilitin un correcte desenvolupament de la vida.

OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT DEL MIL·LENNI

Objectiu 2: Garantir que tots els infants finalitzin un cicle complet d'ensenyament primari.

Objectiu 3: Eliminar la desigualtat de gènere en ensenyament primari i secundari, preferentment l'any 2005 i, a tots els nivells, l'any 2015.

És, doncs, després del Fòrum de Dakar quan la CME es concentra a mobilitzar la ciutadania perquè exigeixi als seus respectius governs i a la comunitat internacional que compleixin amb aquests compromisos. Per a això, sol·licita dels governs i d'altres organismes internacionals els recursos addicionals, així com el canvi de polítiques necessari per a complir amb l'objectiu d'una Educació per a Tothom.

La CME considera que l'educació és:

- . Un valor per si mateixa entesa com un dret que tenen reconegudes totes les persones en la Declaració Universal dels Drets Humans.
- . Imprescindible per lluitar contra la pobresa i aconseguir un desenvolupament sostenible, ja que contribueix a augmentar l'esperança de vida i a millorar la salut de la població; afavoreix el creixement econòmic i la distribució de la riquesa; i permet la participació ciutadana en la vida pública.
- . Una responsabilitat fonamental dels estats.
- . Una fita que pot assolir-se si els governs tenen voluntat política i mobilitzen els recursos necessaris.

CAS 1: QUALITAT DE L'EDUCACIÓ, NOMBRE I FORMACIÓ DE DOCENTS: EL CAS DE NÍGER

No és possible assolir cap dels objectius de la campanya Educació per a Tothom sense disposar d'un cos docent prou nombrós i ben format, indicador que incideix directament en la qualitat educativa i el nivell dels aprenentatges. D'aquí a l'any 2015 l'Àfrica Subsahariana necessitarà 1.600.000 mestres (el que suposarà un augment del 68%) més a les aules perquè tots els nens puguin rebre ensenyament primari.

Els països que més docents necessiten són els que alhora han de fer front a restriccions pressupostàries més rigoroses. A molts d'ells només els queda l'opció de recórrer a paradocents que, per regla general, tenen una qualificació professional inferior a la dels mestres titulars i reben remuneracions molt més baixes. Aquestes oscil·len entre un 25% i un 50% del sou d'un mestre titular.

Níger representa un cas extrem pel que fa a aquesta realitat. En efecte, des de 1998 el govern d'aquest país ha contractat massivament paradocents joves mancats de formació. Encara que l'índex de finalització dels estudis primaris va passar del 17% al 25% entre els anys 2000 i 2004,

és molt probable que aquest progrés comporti costos encoberts deguts tant al menyspreu de la condició dels mestres titulars com a la minva de la qualitat de l'educació.

(Font: informe de l'Institut d'Estadística de l'UNESCO (IEU): "Els docents i la qualitat de l'educació: seguiment de les necessitats mundials per al 2015", abril 2006).

2. ESTAT ACTUAL DE L'EDUCACIÓ

L'any 2008 ja hem superat la meitat del camí per assolir els objectius d'una Educació per a Tothom. Durant l'última dècada s'han realitzat certs avenços que ens fan tenir esperança:

- . En els últims 5 anys s'estima que 40 milions de nens més assisteixen a l'escola.
- . Les taxes escolars han disminuït dràsticament a molts països, com per exemple, a Kenya, Tanzània, Uganda i Burundi
- . Països com Bangladesh tenen actualment el mateix nombre de nenes i nens a l'escola primària, gràcies a que han fomentat l'escolarització de les nenes.
- . A Amèrica llatina la despesa pública en educació s'ha incrementat visiblement.
- . L'ajuda externa a l'educació s'ha multiplicat per tres des de l'any 2000, encara que el 2005 ha disminuït.

Tanmateix, encara queda un llarg camí per recórrer per assolir l'educació bàsica universal i de qualitat el 2015 perquè:

L'educació infantil roman estancada en els últims anys.

L'educació primària universal NO està garantida. Uns 77 milions de nens i nenes al món no estan escolaritzats.

L'educació no formal per a joves i adults/-tes continua sent oblidada pels governs i els organismes d'ajuda. Tanmateix, s'ha demostrat que és la millor via per a assolir l'aprenentatge als països més pobres.

L'alfabetització de persones adultes se subestima: a 774 milions de persones adultes els manquen competències bàsiques en lectura, escriptura i càlcul, de les quals, un 64% són dones. D'aquí al 2015, 72 països no aconseguiran reduir el 50 % de la taxa d'analfabetisme.

L'objectiu del "Desenvolupament del Mil·lenni per al 2005" que vol aconseguir un **nombre igual de nens i nenes a ensenyament primari i secundari**, no s'ha aconseguit a 94 països. Si continuen les tendències actuals, es corre el risc que 86 d'aquests països no assoleixin aquesta paritat ni tan sols el 2015.

En molt casos, la qualitat de l'educació és insuficient: no s'adapta a les realitats dels nens i de les nenes, falten materials educatius adequats, les aules estan saturades...La conseqüència és clara, més d'un terç de l'alumnat de primària no arriba a l'últim grau.

CAS 2: EXCLUSIÓ DE DONES INDÍGENES A AMÈRICA LLATINA

Un dels casos més flagrants d'exclusió en educació, és el de les dones indígenes, ja que registren les taxes més altes d'analfabetisme entre la població jove (de 15 a 24 anys). Katerina i Gregorio, dos joves quítxues que participen a Bolívia en el projecte "Educació: La clau per al desenvolupament local" amb l'organització local CEBIAE, ho descriuen d'aquesta manera:

Katerina, ens diu que "és una mica difícil abordar aquesta temàtica en l'entorn social i familiar, ja que encara es mantenen els rols establerts. Jo vaig llançant alguns interrogants com ara, per què les dones sempre estan a la cuina, o per què la majoria de les dones no saben llegir ni escriure, o per què les noies no podem fer les feines que fan els homes. Això pot ser l'inici d'una xerrada en família, però encara no m'atreveixo a enfrontar-me amb l'entorn social ja que és una societat molt masclista".

I Gregorio assenyala que "es fa difícil conversar sobre els rols de gènere en l'entorn social ja que els costums solen considerar que els homes són els qui han d'assumir els rols principals i que a les dones cal deixar-les en un segon pla, per a això, als pobles, s'observa que moltes de les dones només assisteixen a l'escola fins a cinquè curs i que moltes no saben ni llegir ni escriure. A la meva família encara és difícil. Crec que després de tant parlar sobre els rols de gènere, ja vaig aconseguint que la meva família entengui, que ningú no se senti discriminat i que tots assumeixin les activitats de la llar i les agrícoles en un pla d'igualtat".

(Font: Estadístiques per a l'equitat de gènere, magnituds i tendències: CEPAL i Fons de Desenvolupament de les Nacions Unides per a la Dona UNIFEM, 2007; Informe de seguiment de la EPT al Món 2008; i ESF Butlletí ESF 2008).

Conclusió: és necessari dedicar un major esforç a tots els objectius de Dakar per tal d'aconseguir que es compleixin, ja que si continua la tendència actual, a molts països no es compliran ni a l'any 2115.

SUPEREM L'EXCLUSIÓ...

Exclusió i pobresa: Les taxes d'escolaritat, els costos de materials, els uniformes o els transports resulten moltes vegades càrregues molt pesades per a les famílies més pobres. Aquesta situació afecta negativament el creixement d'un país i perpetua el cicle de la pobresa. Al contrari, una educació de qualitat permet a les persones desenvolupar plenament el seu potencial, accedir a millors ocupacions laborals i és clau per al desenvolupament humà i dels països implicats.

Exclusió i conflictes bèl·lics: Més de 43 milions de nens i nenes que viuen en països devastats per les guerres i els conflictes bèl·lics no tenen cap oportunitat d'assistir a l'escola. És la infantesa oblidada per l'ajuda de la comunitat internacional, ja que els donants no consideren l'educació com un sector prioritari en aquests països. L'educació s'ha de considerar com a una resposta humanitària fonamental perquè contribuiria de forma significativa a reduir els efectes dels conflictes, ja que és un instrument clau per a la protecció dels infants, per al creixement econòmic i per a la promoció de la pau.

Exclusió i gènere: Dels gairebé 780 milions de persones adultes sense alfabetitzar, dos terços són dones. Dels 70 milions de nens sense escolaritzar, dos terços són nenes. Tanmateix, és ben sabut que promoure l'educació de les dones i nenes no solament les beneficia a elles, sinó que la productivitat econòmica augmentaria, la taxa de mortalitat materna i infantil disminuiria i millorarien de manera substancial la salut i l'educació de les generacions futures.

Exclusió i discapacitat: Al voltant del 98% de nens i nenes amb discapacitats no són escolaritzats/-des, malgrat que el Conveni Internacional dels Drets de les Persones Discapacitades ordena als estats que garanteixin que les persones discapacitades no quedin excloses del sistema educatiu general. Entre d'altres, les causes rau en una falta d'accessibilitat als centres escolars i a la manca de preparació adequada del professorat.

Exclusió i ètnia: Els nens i les nenes de poblacions indígenes i de minories ètniques tenen menys possibilitats d'accés a l'escola i més risc de repetir curs. L'ensenyament de llengües no vernacles, la falta de preparació específica dels docents, la discriminació i la xenofòbia, continuen sent obstacles rellevants perquè les poblacions indígenes de tot el món exerceixin el seu dret a l'educació. Les nenes d'aquestes minories pateixen una doble discriminació.

...i QUALITAT EN L'EDUCACIÓ!

Però, a més, el simple accés a l'educació no és suficient. La qualitat és un element fonamental en l'educació, més, si cap, per a les persones i col·lectius que, per uns o altres motius, pateixen exclusió. A molts països africans, entre un 25 % i un 40% dels docents declaren que no disposen de llibres ni de guies sobre els temes que ensenyen. En d'altres, l'estat ruïnós dels edificis escolars i de les aules amb un nombre excessiu d'alumnes dificulten enormement les condicions de l'aprenentatge. La falta d'aigua salubre i la manca de sanejament poden ser obstacles per a l'assistència, sobretot, per a les nenes.

En un grau major o menor, tots els països necessiten millorar la qualitat de l'educació. No hi ha una estratègia única, però alguns dels elements per millorar l'aprenentatge són:

- atenció a la salut i a la seguretat a l'escola
- nou anys d'escolarització obligatòria i temps lectiu suficient,
- material didàctic adaptat a la seva realitat, llengua i context,
- docents formats, motivats i remunerats
- utilització d'una pedagogia eficaç
- infraestructures adequades.

3. SETMANA D'ACCIÓ MUNDIAL PER L'EDUCACIÓ

Durant la Setmana Mundial d'Acció per l'Educació (SAME) milions de persones de tot el món es mobilitzaran amb **l'objectiu d'aconseguir que l'accés a una educació de qualitat per a tothom i la necessitat de trobar els mitjans perquè cap persona en quedi exclosa, siguin una realitat.**

Des de l'última setmana d'abril de l'any 2001 la Campanya Mundial per l'Educació (CME) organitza la **Setmana d'Acció Mundial per l'Educació (SAME)**, en la qual els membres de la CME treballen conjuntament per a cridar l'atenció dels representants polítics, dels membres de la comunitat educativa, dels mitjans de comunicació i de la societat en general sobre la necessitat de fer real i efectiu el dret a una educació bàsica de qualitat.

L'any **2007**, la SAME va recordar a tot el món que l'educació bàsica és un dret humà que tenen totes les persones des que neixen. Per això, en més de 120 països es va escoltar un sol crit: **"Uneix-te, pel dret a l'educació, JA!** I milions de persones van formar cadenes humanes com a símbol d'unitat, exigint, amb urgència, mesures efectives i un compromís més gran per a assegurar una educació de qualitat per a tothom.

La Setmana d'Acció Mundial per l'Educació en 2008.

A Espanya, sota el lema **"Superem l'exclusió, qualitat en l'educació!. Posa la teva peça, totes compten"**, formarem un gran puzzle amb totes les peces necessàries per a aconseguir l'objectiu d'assolir una educació de qualitat per a tots i totes. Muntarem els puzzles en tots els actes que es realitzin i els lliurarem als representants del govern espanyol juntament amb les peticions per a recordar-los els seus compromisos. D'aquesta manera ens unirem a la mobilització mundial que es farà durant la Setmana d'Acció Mundial per l'Educació.

CAS 3: QUANTITAT... I QUALITAT

"És molt difícil ensenyar en classes amb tants alumnes, especialment en aules tan estretes. Els alumnes més brillants segueixen el ritme, però no podem ajudar als més lents. Mai hem tingut suficients pissarres, cadires ni pupitres. I ara tampoc tenim suficients classes. No hem rebut nous llibres de text. No podem oferir estudis si ningú assumeix les despeses (llibres, pissarres, plomes, llapis, guixos i la reparació i reconstrucció d'edificis). Cada trimestre rebem una petita subvenció del Ministeri i l'única cosa que podem esperar és que l'augmentin per a poder atendre els nous alumnes."

Testimoniatge d'un professor de l'escola primària de Kisita, a Uganda.

4. REPTES I PROPOSTES.

Un dels principals reptes que la comunitat internacional ha de solucionar, ja, per aconseguir els Objectius de Dakar i del Mil·lenni pel proper any 2015 és el **d'aconseguir la quantitat necessària de recursos per al finançament de l'educació bàsica i universal per a tothom.**

Però, a més, assolir una educació de **qualitat universal per a tota la ciutadania, especialment per als col·lectius exclosos, implica:**

- **Un compromís concret amb els pressupostos destinats a l'educació dels països del Sud.**

Un compromís plurianual i predictable dels governs del Nord en matèria de AOD educativa per finançar els plans nacionals educatius dels governs del Sud i, en particular, per assegurar salaris dignes als professors.

- La possibilitat **que la societat civil i els parlaments puguin exigir als seus governs el compliment dels seus compromisos** i responsabilitats per la despesa.

- Eliminar les barreres que impedeixen que els recursos arribin a qui més ho necessita, com:

a) Les condicions que els organismes financers internacionals imposen als governs del Sud que impedeixen en molts casos el finançament del salari dels seus docents.

b) Les mesures referides al deute extern que suposen una càrrega insuportable per als governs més empobrits del planeta al qual repercuteix.

c) L'incompliment per part dels governs del Nord del foment de l'educació i del seu compromís d'arribar com més aviat millor a l'objectiu de dedicar el 0.7% del PIB a AOD.

Per tant, **les propostes de la Campanya Mundial per l'Educació son les següents** i, per tant, **la cooperació espanyola haurà de:**

1 . **Incrementar el seu compromís financer** amb l'educació bàsica a través de:

a . Dedicar almenys **el 8% de l'Ajuda Oficial al Desenvolupament a aquest sector**, tal com va recomanar per unanimitat la Comissió de Cooperació Internacional del Congrés dels Diputats en proposició no de llei del 30/11/06 .

b. Continuar impulsant els **bescanviament de deute per educació** i altres serveis socials bàsics, eliminant la seva vinculació a la compra de béns i serveis d'origen espanyol, tal com prescriu la Llei Reguladora de la Gestió del Deute Extern.

c . Continuar el compromís de suport a la **Iniciativa Via Ràpida en Educació** (FTI per les seves sigles en anglès), i augmentar la participació espanyola per a millorar l'impacte de la iniciativa.

2 . **Respectar i protegir les polítiques nacionals i els programes dels països del Sud que donin prioritat a la formació i millora de les condicions de vida dels docents**, peça clau en l'educació. En particular, s'ha de plantejar la possibilitat de finançar, de manera transitòria, despeses salarials en aquells països amb necessitats immediates.

3 . **Eliminar les condicions de l'ajuda**, la qual cosa implica no subordinar-la als interessos comercials espanyols, renunciant a imposar la compra de béns o serveis d'origen espanyol. A més, aquest compromís implica **rebutjar la imposició (directa o a través d'organismes com el Fons Monetari**

Internacional) d'altre tipus de condicions macroeconòmiques o de política interna que puguin contradir objectius com el necessari increment salarial dels docents o el reforç de la despesa en educació i altres serveis socials.

4 . **Comprometre l'ajuda a llarg termini, i de manera predictable**, perquè els països del Sud puguin preveure i planificar l'execució de les seves polítiques educatives.

Els països del Sud haurien de:

- Garantir que el **20% dels pressupostos nacionals i el 6% del PNB** es destinessin a l'educació, i s'eliminessin tota classe de taxes i costos.
- Incloure mesures específiques perquè l'educació transformi la situació dels **sectors més desfavorits**.
- Elaborar polítiques i pràctiques destinades a assolir la **igualtat de gènere** mitjançant l'educació.
- Engagar una política educativa que millori la **qualitat de l'educació**.

Les institucions internacionals haurien de:

- Assegurar que tots els països del Sud que tinguin un **Pla d'Educació per a Tothom**, d'acord amb els compromisos de Dakar, rebin el suport de la **Iniciativa de Via Ràpida**, especialment els 60 països de renda baixa.
- El Banc Mundial haurien de garantir que els seus préstecs serveixin per a donar suport a un país, sector o pla amb fons predictibles, segons els principis d'Educació per a Tothom.
- **El FMI ha d'eliminar polítiques fiscals**, com la imposició dels sostres salarials del sector públic que impedeixen la contractació del professorat necessari i altres despeses internes en els països del Sud.